

Gruppen på højt plan vedrørende ikkediskrimination, ligestilling og mangfoldighed

2018

Undergruppen om ligestillingsdata

Retningslinjer for forbedring af indsamlingen og anvendelsen af
ligestillingsdata

EUROPA-KOMMISSIONEN

Generaldirektoratet for Retlige Anliggender og Forbrugere
Direktorat D - Ligestilling og unionsborgerskab
Kontor D1 - Ikkediskrimination og koordinering vedrørende romaer
EUROPA-KOMMISSIONEN
B-1049 Bruxelles

**Retningslinjer for forbedring af
indsamlingen og anvendelsen af
ligestillingsdata**

Manuskript afsluttet i juli 2018

PDF	ISBN 978-92-76-40996-0	doi:10.2838/331792	DS-01-21-146-DA-N
-----	------------------------	--------------------	-------------------

Luxembourg: Den Europæiske Unions Publikationskontor, 2021

© Den Europæiske Union, 2021.

Politikken for videreanvendelse af Europa-Kommissionens dokumenter gennemføres ved Kommissionens afgørelse 2011/833/EU af 12. december 2011 om videreanvendelse af Kommissionens dokumenter (EUT L 330 af 14.12.2011, s. 39). Medmindre andet er angivet, er videreanvendelse af dette dokument tilladt under en Creative Commons Kreditering 4.0 International (CC-BY 4.0)-licens (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>). Det betyder, at videreanvendelse er tilladt med passende kildeangivelse og angivelse af eventuelle ændringer.

Indhold

Afsnit I: Baggrunden for og formålet med disse retningslinjer.....	6
Identifikation af huller i indsamlingen og anvendelsen af ligestillingsdata	9
Hvordan blev disse retningslinjer udarbejdet?.....	12
Afsnit II: Retningslinjer for forbedring af indsamlingen og anvendelsen af ligestillingsdata	13
A. Institutionelle og strukturelle retningslinjer	13
1. Kortlægge eksisterende kilder til ligestillingsdata og identificere datahuller	13
2. Fremme interinstitutionelt samarbejde om indsamling og anvendelse af ligestillingsdata.	14
3. Oprette et datacenter for ligestilling og ikkediskrimination.....	15
4. Opbygning af institutionel kapacitet til at indsamle solide og pålidelige ligestillingsdata ...	16
5. Fremme en effektiv anvendelse af ligestillingsdata.....	16
B. Operationelle retningslinjer	18
6. Sikre, at ligestillingsdataene er fuldstændige	18
7. Integrere ligestillingsdata i EU-undersøgelser og nationale undersøgelser	19
8. Sikre regelmæssig og rettidig indsamling af ligestillingsdata	19
9. Forbedre ligestillingsdataenes gyldighed og pålidelighed	20
10. Sikre, at ligestillingsdataene er repræsentative	21
11. Forbedre sammenligneligheden af ligestillingsdata	22

Dette dokument er ikke juridisk bindende og er kun vejledende. Der kan på grundlag af dokumentet derfor hverken ydes juridisk rådgivning om spørgsmål vedrørende national ret eller gives en autoritativ fortolkning af EU-retten, som fortsat henhører under Den Europæiske Unions Domstols enekompetence.

Afsnit I: Baggrunden for og formålet med disse retningslinjer

Den Europæiske Union (EU) har en veludviklet retlig ramme til fremme af ligestilling og ikkediskrimination. Alle 28 EU-medlemsstater har gennemført denne retlige ramme i national lovgivning og går ofte videre end de minimumsstandarder, der er fastsat i direktivet om racelighed¹ og direktivet om ligebehandling på beskæftigelsesområdet².

Store dele af befolkningen i EU oplever imidlertid regelmæssigt diskrimination, ulighed og social udstødelse. En sådan diskrimination kan være baseret på deres køn, etniske baggrund eller minoritetsbaggrund, hudfarve, religiøse overbevisning, alder, seksuelle orientering, kønsidentitet eller handicap eller en kombination heraf, som det konsekvent fremgår af resultaterne fra EU's Agentur for Grundlæggende Rettigheder.³

Dette nødvendiggør, at det tages op til fornyet overvejelse, hvordan lovgivning og politikker til fremme af ligestilling og ikkediskrimination gennemføres, og hvordan fremskridt på området kan overvåges og måles. Ligestillingsdata er et afgørende element i denne fornyede overvejelse og et effektivt redskab til støtte for bekæmpelsen af diskrimination og udstødelse.

Dette omfatter navnlig udbetaling af midler fra Den Europæiske Unions struktur- og investeringsfonde, hvor horisontale EU-principper, såsom målet om at bekæmpe diskrimination på grund af køn, race eller etnisk oprindelse, religion eller tro, handicap, alder eller seksuel orientering, jf. artikel 10 i TEUF, skal respekteres fuldt ud. Dette kræver, at medlemsstaterne har indført ordninger, herunder overvågning gennem systematisk indsamling af solide og objektive data, der sikrer opfyldelsen af deres forpligtelser med hensyn til grundlæggende rettigheder.⁴

Af historiske årsager er indsamling af personoplysninger, der opdeles efter beskyttede karakteristika såsom race eller etnisk oprindelse, et særligt følsomt emne i mange europæiske lande. EU's lovgivning om bekæmpelse af diskrimination forbyder anvendelse af sådanne data til skade for de grupper, de henviser til. Endvidere er sådanne følsomme personoplysninger i omfattende grad beskyttet af forfatningsmæssige normer, gældende EU-ret om databeskyttelse og chartret om grundlæggende rettigheder. Hvis de indsamles og behandles under fuld overholdelse af denne

¹ [Rådets direktiv 2000/43/EF af 29. juni 2000 om gennemførelse af princippet om ligebehandling af alle uanset race eller etnisk oprindelse.](#)

² [Rådets direktiv 2000/78/EF af 27. november 2000 om generelle rammebestemmelser om ligebehandling med hensyn til beskæftigelse og erhverv.](#)

³ Se f.eks. EU's Agentur for Grundlæggende Rettigheder (2017a), [Second European Union Minorities and Discrimination Survey \(EU-MIDIS II\) Muslims – Selected findings](#); EU's Agentur for Grundlæggende Rettigheder (2017b), [Second European Union Minorities and Discrimination Survey – Main results](#); EU's Agentur for Grundlæggende Rettigheder (2016), [Second European Union Minorities and Discrimination Survey \(EU-MIDIS II\) Roma – Selected findings](#); EU's Agentur for Grundlæggende Rettigheder (2014), [EU LGBT survey – European Union lesbian, gay, bisexual and transgender survey – Main results](#); EU's Agentur for Grundlæggende Rettigheder (2013), [Discrimination and hate crime against Jews in EU Member States: experiences and perceptions of antisemitism.](#)

⁴ Se [Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om fælles bestemmelser for Den Europæiske Fond for Regionaludvikling, Den Europæiske Socialfond Plus, Samhørighedsfonden og Den Europæiske Hav- og Fiskerifond og om finansielle regler for nævnte fonde og for Asyl- og Migrationsfonden, Fonden for Intern Sikkerhed og instrumentet for grænseforvaltning og visa](#), COM(2018) 375 final, 2018/0196 (COD), navnlig femte betragtning om horisontale EU-principper og artikel 67 om forvaltningsmyndighedens udvælgelse af operationer på grundlag af kriterier og procedurer, der er ikkediskriminerende og under hensyntagen til Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder og bilag III om horisontale grundforudsætninger.

retlige ramme og de garantier, der er fastsat heri, er sådanne data imidlertid af afgørende betydning for, at medlemsstaterne kan vurdere deres overholdelse af menneskerettighedsforpligtelserne, og gør det muligt for de politiske beslutningstagere at udforme evidensbaserede foranstaltninger til bekæmpelse af diskrimination, ulighed og udstødelse.

I samme forbindelse har FN's højkommisær for menneskerettigheder for nylig offentliggjort en vejledning om dataindsamling og opdeling med henblik på overvågning af de fremskridt, der gøres med hensyn til at nå målene i 2030-dagsordenen for bæredygtig udvikling.⁵ Den understreger, at dataindsamlingsaktiviteter altid bør gennemføres i overensstemmelse med det overordnede menneskerettighedsprincip om *ikke at gøre skade* og ikke at skabe eller styrke eksisterende diskrimination, forudindtagethed eller stereotyper; data om personlige karakteristika bør opbevares sikkert og kun anvendes til gavn for de grupper, de beskriver, og samfundet som helhed. "*Ikke at gøre skade*" betyder også, at intet i vejledningen bør fortolkes som en opfordring til, tilskyndelse til eller godkendelse af initiativer eller praksis, der har til formål at forskelsbehandle befolkningsgrupper og udsætte dem for risiko for alvorlige krænkelse af menneskerettighederne (eller som har denne virkning).⁶

Hvad er ligestillingsdata?

I [European Handbook on Equality Data – 2016 Revision](#) (Europa-Kommissionen, 2016, s. 15) defineres **data** som alle oplysninger, uanset om de er i numerisk eller anden form. Dataenes funktion er, at de klarlægger noget om visse aspekter af virkeligheden og derfor kan anvendes til analyse, begrundelse eller beslutningstagning.

Ligestillingsdata defineres som enhver oplysning, der er nyttig med henblik på at beskrive og analysere ligestillingssituationen. Oplysningerne kan være af kvantitativ eller kvalitativ karakter. De kan omfatte aggregerede data, der afspejler uligheder eller deres årsager eller virkninger i samfundet. Undertiden kan data, der primært indsamles af andre årsager end til brug for ligestillingsrelaterede formål, benyttes til at udarbejde ligestillingsdata.

Der findes forskellige typer datakilder baseret på forskellige dataindsamlingsmekanismer, som kan anvendes til at udarbejde ligestillingsstatistikker. Kilder til ligestillingsdata omfatter folketællinger, administrative registre, husstandsundersøgelser og individuelle undersøgelser, offerundersøgelser, holdningsundersøgelser (selvrapporteringsundersøgelser), data vedrørende klager, diskriminationstest, arbejdsgiveres og tjenesteudbyderes overvågning af mangfoldighed samt kvalitative forskningsstrategier såsom casestudier, dybdegående interviews og ekspertinterviews.

Det er nødvendigt, at medlemsstaterne indsamler og anvender ligestillingsdata til en række forskellige formål, herunder⁷:

- at muliggøre en korrekt vurdering af gennemførelsen af EU's relevante ligestillingslovgivning og andre relevante nationale retlige og politiske rammer

⁵ FN's Højkommisariat for Menneskerettigheder (2018), [A Human Rights-based Approach to Data – Leaving No One Behind in the 2030 Agenda for Sustainable Development](#), Guidance note to data collection and disaggregation.

⁶ FN's Højkommisariat for Menneskerettigheder (2018), [A Human Rights-based Approach to Data – Leaving No One Behind in the 2030 Agenda for Sustainable Development](#), Guidance note to data collection and disaggregation, s. 11-12.

⁷ En omfattende liste og en bredere drøftelse af de forskellige behov findes i Europa-Kommissionen (2016), [European Handbook on Equality Data – 2016 Revision](#), s. 19-22.

- at overvåge tendenser inden for ligestilling på tværs af forskellige livsområder, såsom beskæftigelsesfrekvens, procentdelen af personer på videregående uddannelser eller procentdelen af personer, der forlader skolen tidligt, for at fremme evidensbaseret politikudformning
- at overvåge medlemsstaternes overholdelse af relevante internationale menneskerettighedsstandarder, såsom FN's konvention om rettigheder for personer med handicap og FN's konvention om afskaffelse af alle former for racediskrimination
- at synliggøre "mørketallet" for diskrimination, dvs. urapporteret diskrimination, f.eks. ved at gennemføre offerundersøgelser eller eksperimenter med diskriminationstest
- at tilvejebringe pålidelig dokumentation i administrative sager eller retssager vedrørende diskrimination ved hjælp af data, der peger i retning af direkte eller indirekte diskrimination
- at fylde indikatorer til sporing af fremskridt i gennemførelsen af strategier, der er relevante for at fremme ligestilling og ikkediskrimination, som medlemsstaterne har forpligtet sig til, såsom den europæiske søjle for sociale rettigheder, Europa 2020-strategien eller 2030-dagsordenen for bæredygtig udvikling
- at støtte fortalervirksomhed og bevidstgørelse inden for ligestilling og ikkediskrimination
- at sætte fokus på huller i den evidensbaserede viden, hvor der er behov for yderligere forskning.

I erkendelse af betydningen af ligestillingsdata til disse formål nedsatte gruppen på højt plan vedrørende ikkediskrimination, ligestilling og mangfoldighed i februar 2018 undergruppen om ligestillingsdata⁸ med henblik på at støtte medlemsstaterne i deres bestræbelser på at forbedre indsamlingen og anvendelsen af ligestillingsdata.⁹ EU's Agentur for Grundlæggende Rettigheder blev opfordret til at fremme undergruppens arbejde i overensstemmelse med agenturets mandat til at udvikle metoder og standarder til forbedring af sammenligneligheden, objektiviteten og pålideligheden af data på europæisk plan.¹⁰

Identifikation af huller i indsamlingen og anvendelsen af ligestillingsdata

Undergruppens arbejde viste, at der er stor forskel på, hvordan medlemsstaterne indsamler og anvender ligestillingsdata. Undergruppen var dog også enig i, at der er fælles huller og udfordringer i den nuværende praksis, hvoraf de vigtigste er sammenfattet nedenfor:

⁸ Undergruppen om ligestillingsdata består af repræsentanter fra Europa-Kommissionen, EU's Agentur for Grundlæggende Rettigheder, Eurostat samt repræsentanter for nationale forvaltninger, nationale statistiske institutioner eller ligestillingsorganer. Belgien, Bulgarien, Estland, Finland, Grækenland, Irland, Italien, Kroatien, Litauen, Nederlandene, Rumænien, Spanien, Tyskland, Ungarn samt Det Forenede Kongerige og Norge har udpeget nationale repræsentanter til at deltage i undergruppen. Eurostats deltagelse er af afgørende betydning for at skabe synergier mellem denne undergruppes arbejde og udviklingen inden for det europæiske statistiske system (ESS). ESS er partnerskabet mellem statistikmyndigheden (Eurostat) og de nationale statistiske kontorer og andre nationale myndigheder med ansvar for udvikling, udarbejdelse og formidling af europæiske statistikker i de enkelte medlemsstater.

⁹ Gruppen på højt plan vedrørende ikkediskrimination, ligestilling og mangfoldighed gav undergruppen om ligestillingsdata mandat til at udarbejde et sæt ikkebindende retningslinjer om forbedring af indsamlingen og anvendelsen af ligestillingsdata, til at udvikle et diagnoseværktøj/en tjekliste, som EU's medlemsstater kan anvende til at vurdere tilgængeligheden af ligestillingsdata, der indsamles på nationalt plan, og til at samle praksis, der er gennemført på nationalt plan i forbindelse med det foreslåede sæt ikkebindende retningslinjer. Gruppen på højt plan arbejder med følgende årsager til diskrimination: seksuel orientering og kønsidentitet, race eller etnisk oprindelse, alder, religion eller tro og handicap, idet der tages hensyn til køn i krydsfeltet med disse årsager.

¹⁰ [Rådets forordning \(EF\) nr. 168/2007 af 15. februar 2007 om oprettelse af Den Europæiske Unions Agentur for Grundlæggende Rettigheder.](#)

1. Mangel på en koordineret tilgang til indsamling og anvendelse af ligestillingsdata

Der er en tendens til, at medlemsstaterne ikke har en sammenhængende og systematisk tilgang til indsamling af ligestillingsdata. Dette fører ofte til, at indsamlingen af ligestillingsdata bliver ulige fordelt mellem forskellige kilder og dataindsamlingsorganer, der generelt ikke er koordineret eller forbundet med hinanden. Som følge heraf kan data indsamlet af medlemsstaterne ikke anvendes bedst muligt til at overvåge resultaterne af lovgivning, politikker og foranstaltninger, som de gennemfører for at fremme ligestilling og ikkediskrimination.

2. Mangel på tilstrækkelige ressourcer og bevidsthed om vigtigheden af at indsamle ligestillingsdata

Medlemsstaterne undervurderer ofte behovet for at basere deres politikker til bekæmpelse af diskrimination på solide og pålidelige ligestillingsdata, som gør det muligt at vurdere effektiviteten af de relevante retlige og politiske rammer. Som følge heraf investeres der ikke tilstrækkelige ressourcer i at forbedre indsamlingen af sådanne data. Desuden har interessenter, der ville være villige og kompetente til at indsamle ligestillingsdata, såsom ligestillingsorganer, forskningsinstitutter og civilsamfundsorganisationer, ofte ikke de nødvendige ressourcer til at gøre det eller til at gøre det med den kontinuitet, der er nødvendig for at muliggøre en konsekvent overvågning over tid.

3. Ubalance i indsamlingen af ligestillingsdata om forskellige årsager til diskrimination

Når der indsamles ligestillingsdata, vedrører de ofte visse årsager til diskrimination mere end andre. Dette kan føre til ubalancer i indsamlingen af ligestillingsdata og dermed til store videnshuller. Samlet set er dataindsamling, der omfatter årsager til diskrimination såsom køn¹¹ og alder, den mest udbredte i medlemsstaterne. Indsamlingen af data om handicap forbedres gradvist, delvis på grund af medlemsstaternes forpligtelser i denne henseende i henhold til artikel 31 i FN's konvention om rettigheder for personer med handicap (CRPD). Indsamling af data om diskrimination på grund af race eller etnisk oprindelse, religion eller tro, seksuel orientering og kønsidentitet synes at være den mindst udviklede i medlemsstaterne.¹² Desuden kan sådanne ubalancer i indsamlingen af ligestillingsdata føre til manglende dokumentation for, i hvilket omfang folk oplever mangeartede og intersektionel diskrimination.

4. Ubalance i indsamlingen af ligestillingsdata på tværs af forskellige områder af livet

Direktivet om racelighed forbyder etnisk diskrimination på en række centrale områder af livet såsom beskæftigelse, social beskyttelse, sociale goder, uddannelse og adgang til varer og tjenesteydelser, herunder bolig, mens direktivet om ligebehandling på beskæftigelsesområdet forbyder diskrimination på grund af religion eller tro, handicap, alder eller seksuel orientering inden for beskæftigelse og erhverv. Der er dog stadig en ubalance med hensyn til, i hvilket omfang medlemsstaterne indsamler ligestillingsdata på de områder, der er omfattet af direktiverne, idet beskæftigelse typisk er det område, hvor de fleste data indsamles. Alt i alt bidrager dette til, at der kun i begrænset omfang er adgang til omfattende data på nationalt plan, som dækker alle de områder af livet, hvor folk kan blive udsat for diskrimination.

5. Utilstrækkelig sammenlignelighed af ligestillingsdata på tværs af forskellige datakilder

Da forskellige datakilder ofte lægger forskellige definitioner og forskellige befolkningsskategorier til grund, er ligestillingsdata ofte ikke sammenlignelige, hverken inden for eller på tværs af medlemsstaterne. Nogle kilder indsamler f.eks. data om spørgsmål, der er relevante for handicap, på

¹¹ Med hensyn til kønsrelaterede statistikker henvises til Det Europæiske Institut for [Ligestilling mellem Mænd og Kvinder \(EIGE\)](#), navnlig deres [Ligestillingsindeks \(GEI\)](#), som omfatter intersektionerende uligheder. GEI er en sammensat indikator, der måler begrebet ligestilling mellem kønnene, og som på grundlag af EU's politiske ramme bidrager til at overvåge fremskridt med hensyn til ligestilling mellem kønnene i hele EU over tid.

¹² Jf. Europa-Kommissionen (2017) [Equality data indicators: Methodological approach. Overview per EU Member State](#).

grundlag af en medicinsk model. Andre følger den menneskerettighedstilgang, der er nedfældet i FN's konvention om rettigheder for personer med handicap, som fokuserer på samspillet mellem funktionsnedsættelser og eksisterende sociale og miljømæssige barrierer. I mangel af en mekanisme til koordinering af beslutninger om, hvordan forskellige årsager til diskrimination skal konceptualiseres og måles, og hvordan potentielt berørte personer eller grupper skal kategoriseres, vil data og resultater med stor sandsynlighed lide under manglende sammenlignelighed.

6. Ufuldstændig identifikation af befolkningsgrupper, der risikerer diskrimination på grund af overdreven afhængighed af proxy-data

Selvidentificering er et centralt princip i en menneskerettighedsbaseret tilgang til dataindsamling som anbefalet af FN's Højkommissariat for Menneskerettigheder.¹³ Undergruppen anerkender også værdien af proxy-data, som kan bidrage til at skabe et ensartet grundlag for overvågning af ændringer over tid. Undergruppen foreslår, at der så vidt muligt indsamles og analyseres både selvidentifikationsdata og proxy-data for at give et mere holistisk billede af beskyttede grupper. Personer eller grupper, der oplever diskrimination, registreres ofte ved hjælp af proxy-data, som måske ikke dækker hele spektret af den erfarede diskrimination. Dette gælder især for personlige karakteristika såsom race eller etnisk oprindelse. Kun få datakilder gør det muligt at tildele personlige identiteter på grundlag af det menneskerettighedsbaserede princip om selvidentifikation. I stedet er det mere almindeligt at anvende imputerede eller proxy-data såsom statsborgerskab, fødeland, sprog eller bopæl til at bestemme identiteter i forbindelse med etnicitet. Selv om proxy-data måske ikke er tilstrækkelige til at identificere alle potentielle ofre for racistisk eller etnisk diskrimination, kan de give et konsekvent billede, der gør det muligt at overvåge ændringer over tid. For eksempel kan variabelen "fødeland" ikke vise, hvordan efterkommere af indvandrere, der er født i det pågældende land, oplever diskrimination på grund af etnisk oprindelse eller hudfarve eller andre synlige karakteristika såsom religiøs beklædning. Den gør det imidlertid muligt at analysere forskellene mellem forskellige befolkningsgrupper.

7. Utilstrækkelig høring af relevante interessenter

Kun i nogle få medlemsstater gøres der forsøg på at inddrage eller høre personer, grupper eller samfund, der risikerer diskrimination, når der fastlægges definitioner og kategorier for dataindsamling. Deltagelse er dog ikke kun en god praksis set i lyset af en menneskerettighedsbaseret tilgang til dataindsamling, men resulterer i mere robuste data, større tillid til dataindsamlingsprocessen og større vilje til at deltage i dataindsamling. Manglende deltagelse af relevante interessenter i dataindsamlinger kan have en negativ indvirkning på svarprocenten og dermed validiteten og pålideligheden af de indsamlede data, og hvorvidt de er repræsentative. Hvis f.eks. spørgsmål om diskrimination på grund af seksuel orientering eller kønsidentitet ikke høres af potentielt berørte befolkningsgrupper, kan det føre til manglende tillid til formålet med dataindsamlingen og til, at der sættes spørgsmålstejn ved formuleringer, der ikke afspejler selvforståelsen hos dem, der undersøges, og at de dermed afskrækkes fra at svare.

8. Unøjagtig fortolkning af databeskyttelsesrammerne

Undertiden forstås databeskyttelseskrav som et forbud mod indsamling af personoplysninger såsom en persons etniske oprindelse, religion eller seksuelle orientering. Men som det fremgår af forklaringen nedenfor, fastsætter EU's generelle forordning om databeskyttelse (GDPR)¹⁴, som har

¹³ FN's Højkommissariat for Menneskerettigheder (2018), [A Human Rights-based Approach to Data – Leaving No One Behind in the 2030 Agenda for Sustainable Development](#), Guidance note to data collection and disaggregation.

¹⁴ [Europa-Parlamentets og Rådets forordning \(EU\) 2016/679 af 27. april 2016 om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med behandling af personoplysninger og om fri udveksling af sådanne oplysninger og om ophævelse af direktiv 95/46/EF.](#)

været direkte gældende i alle EU's medlemsstater siden den 25. maj 2018, betingelser for, hvornår indsamling og behandling af sådanne oplysninger er tilladt.¹⁵

Behandling af særlige kategorier af personoplysninger i henhold til den generelle forordning om databeskyttelse

Artikel 9 i den generelle forordning om databeskyttelse (EU) 2016/679 forbyder behandling af personoplysninger, der afslører karakteristika såsom racemæssig eller etnisk oprindelse, politisk, religiøs eller filosofisk overbevisning eller fagforeningsmæssigt tilhørsforhold, samt behandling af genetiske data, biometriske data med det formål entydigt at identificere en fysisk person, helbredsoplysninger eller oplysninger om en fysisk persons seksuelle liv eller seksuelle orientering. Den generelle forordning om databeskyttelse præciserer imidlertid, at dette forbud bl.a. ikke finder anvendelse, når:

- den registrerede har givet udtrykkeligt samtykke til behandling af sådanne personoplysninger til et eller flere specifikke formål, medmindre det i EU-retten eller medlemsstaternes nationale ret er fastsat, at det i stk. 1 omhandlede forbud ikke kan hæves ved den registreredes samtykke (artikel 9, stk. 2, litra a))
- behandling er nødvendig af hensyn til væsentlige samfundsinteresser, statistiske formål, videnskabelige eller historiske forskningsformål eller til arkivformål i samfundets interesse på grundlag af EU-retten eller medlemsstaternes nationale ret og står i rimeligt forhold til det mål, der forfølges, respekterer det væsentligste indhold af retten til databeskyttelse og sikrer passende og specifikke foranstaltninger til beskyttelse af den registreredes grundlæggende rettigheder og interesser (artikel 9, stk. 2, litra g) og j)).

I betragtning 26 i den generelle forordning om databeskyttelse præciseres det endvidere, at databeskyttelsesprincipperne ikke bør finde anvendelse på anonyme oplysninger, dvs. oplysninger, der ikke vedrører en identificeret eller identificerbar fysisk person, eller som vedrører personoplysninger, der er gjort anonyme på en sådan måde, at den registrerede ikke eller ikke længere kan identificeres. Det fremgår endvidere af betragtning 26, at den generelle forordning om databeskyttelse ikke vedrører behandling af sådanne anonyme oplysninger, herunder til statistiske eller forskningsmæssige formål.

Endelig skal den måde, hvorpå personoplysninger behandles, være i overensstemmelse med den generelle forordning om databeskyttelse og navnlig de generelle principper for databeskyttelse som fastsat i artikel 5: lovlighed, rimelighed, gennemsigtighed, formålsbegrænsning, dataminimering, rigtighed, opbevaringsbegrænsning, integritet, fortrolighed og ansvarlighed.

Hvordan blev disse retningslinjer udarbejdet?

Disse retningslinjer blev udarbejdet af undergruppen om ligestillingsdata. De skal give medlemsstaterne praktisk vejledning i, hvordan de gradvis kan forbedre indsamlingen og anvendelsen af ligestillingsdata med henblik på at hjælpe dem med at overvåge gennemførelsen af relevant lovgivning, politikker og foranstaltninger, som de udformer med henblik herpå.

¹⁵ I tilfælde af usikkerhed kan dataindsamlere søge rådgivning hos deres nationale databeskyttelsesmyndigheder for at bekræfte, at deres procedurer er i overensstemmelse med den generelle forordning om databeskyttelse. Europa-Kommissionen har offentliggjort generelle retningslinjer under følgende link: https://ec.europa.eu/commission/priorities/justice-and-fundamental-rights/data-protection/2018-reform-eu-data-protection-rules_en.

Retningslinjerne blev færdiggjort på grundlag af systematisk udveksling af praksis og drøftelser inden for rammerne af både gruppen på højt plan og undergruppen, herunder om, hvordan man kan afhjælpe de huller og mangler, der er konstateret i den nuværende nationale praksis. Retningslinjerne bygger endvidere på anbefalingerne fra den ajourførte europæiske håndbog om ligestillingsdata.¹⁶ Disse omfatter anvendelse af flere kilder til ligestillingsdata, fremme af sammenhængende definitioner og statistiske kategorier, forbedring af validiteten og pålideligheden af den eksisterende dataindsamling og sikring af, at der er tilstrækkelige midler til rådighed til indsamling af ligestillingsdata.

De er opdelt i to grupper:

- A. **Institutionelle og strukturelle retningslinjer** vejleder medlemsstaterne i at etablere strukturer, der muliggør en systematisk, langsigtet og samarbejdsorienteret tilgang til indsamling og anvendelse af ligestillingsdata; de er primært rettet mod politiske beslutningstagere og offentlige forvaltninger, der både har mandat og potentiale til at skabe forandring på institutionelt plan.
- B. **Operationelle retningslinjer** vejleder medlemsstaterne med hensyn til at sikre ligestillingsdataenes fuldstændighed, rettidighed, validitet og pålidelighed, og at de er repræsentative, samt med hensyn til at forbedre sammenligneligheden heraf; de er især rettet mod institutioner/aktører, der er involveret i indsamling, analyse og formidling af ligestillingsdata, såsom nationale statistiske kontorer, ministerier eller andre nationale eller lokale administrative organer, forskningsinstitutter, ligestillingsorganer og civilsamfundsorganisationer.

Alle institutionelle/strukturelle og operationelle retningslinjer er indbyrdes forbundne, bygger på hinanden og supplerer og styrker på mange måder hinanden. Retningslinjerne bør læses og anvendes som en helhed. Som drøftelserne i gruppen på højt plan og undergruppen har vist, adskiller situationen med hensyn til omfanget og kvaliteten af de indsamlede ligestillingsdata sig imidlertid fra medlemsstat til medlemsstat. Derfor har politiske beslutningstagere og andre interessenter også mulighed for at vælge eller prioritere de foranstaltninger, der er fastsat i retningslinjerne, som bedst passer til de behov, der blev identificeret på det pågældende tidspunkt i den pågældende medlemsstat. Man kan begynde med at anvende udvalgte elementer i retningslinjerne og derefter tilføje yderligere elementer med henblik på at opbygge et omfattende system af ligestillingsdata af høj kvalitet. I den forstand betragtes gennemførelsen af disse retningslinjer som en løbende proces, og omfanget de anvendes i som et gradsspørgsmål.

EU's medlemsstater opfordres til at anvende disse retningslinjer til at danne grundlag for udviklingen af politikker og evalueringen af deres resultater ud fra et ligestillingsperspektiv.

¹⁶ Europa-Kommissionen (2016), [European Handbook on Equality Data – 2016 Revision](#).

Afsnit II: Retningslinjer for forbedring af indsamlingen og anvendelsen af ligestillingsdata

A. Institutionelle og strukturelle retningslinjer

1. Kortlægge eksisterende kilder til ligestillingsdata og identificere datahuller

Der bør foretages en national kortlægning for at identificere eksisterende kilder til ligestillingsdata i medlemsstaterne, undgå dobbeltarbejde i forbindelse med dataindsamling og fastlægge et udgangspunkt for en mere systematisk tilgang til indsamling af ligestillingsdata.¹⁷

Et sådant initiativ kan fremmes eller koordineres af et relevant ministerium eller en relevant regeringsmyndighed. Alternativt kan der stilles et specifikt mandat og særlige ressourcer til rådighed for det nationale statistiske kontor, et ligestillingsorgan eller et forskningsinstitut til at foretage en sådan kortlægning.

I første omgang bør kortlægningen hjælpe medlemsstaterne med at:

- identificere de forskellige kilder til og leverandører af ligestillingsdata, idet der også tages hensyn til datakilder, der ikke specifikt er udformet til at indsamle ligestillingsdata, men som omfatter variabler, der kan anvendes til at påvise og analysere eksisterende uligheder
- identificere, hvilke grunde til diskrimination der indsamles oplysninger om
- tage hensyn til skæringspunkter mellem årsager til diskrimination
- identificere, hvilke områder af livsdata der indsamles (f.eks. (adgang til) beskæftigelse, (adgang til) bolig, uddannelse, sundhed, adgang til domstolsprøvelse, adgang til varer og tjenesteydelser osv.)
- fastlægge, med hvilken hyppighed og på grundlag af hvilke definitioner og kategoriseringer dataene indsamles
- om muligt indsamle oplysninger om stikprøvestørrelse, repræsentativitet (herunder om nogle grupper systematisk er underrepræsenteret eller udelukket), identifikation af målgrupper via selvidentifikation eller på anden måde, dataindsamlingsmåde, geografisk dækning, opdateringshyppighed og eksisterende tidsserier (hvis relevant)
- inkludere henvisninger eller links til eksisterende output fra datakilderne, såsom rapporter eller seneste publikationer, datavisualiseringer, websider og andre relevante metadata.

I anden omgang bør kortlægningen tjene til at identificere behovet for ligestillingsdata i medlemsstaterne. Gennemførelsen af en sådan behovsvurdering bør baseres på relevante europæiske, internationale og nationale normative standarder, som medlemsstaterne er bundet af, såsom EU's charter om grundlæggende rettigheder, EU's ligestillingslovgivning, international menneskerettighedslovgivning og national lovgivning. Behovsvurderingen bør også tage højde for politiske koordineringsprocesser på EU-plan, såsom det europæiske semester, samt relevante politiske forpligtelser, herunder den europæiske søjle for sociale rettigheder eller FN's dagsorden for bæredygtig udvikling. Som helhed bør behovsvurderingen tjene til at identificere, hvilke typer ligestillingsdata medlemsstaterne har brug for til evidensbaseret politikudformning.

Mulige resultater af kortlægningen kan være:

- en omfattende og systematisk beskrivelse af alle tilgængelige kilder til ligestillingsdata i en medlemsstat

¹⁷ En oversigt over medlemsstaternes praksis i denne henseende findes i Europa-Kommissionen (2017), [Legal framework and practice in the EU Member States](#), Analysis and comparative review of equality data collection practices in the European Union.

- identifikation af alle leverandører af ligestillingsdata
- en vurdering af behovet for ligestillingsdata
- forslag eller anbefalinger til mulige måder eller instrumenter til at afhjælpe de konstaterede huller eller mangler i indsamlingen af ligestillingsdata.

Samlet set vil disse resultater gøre det muligt at identificere eksisterende datahuller og kaste lys over områder, hvor der er behov for forbedringer.

Kortlægningen af ligestillingsdata kan udformes på en sådan måde, at den foretages regelmæssigt, afhængigt af de regelmæssige opdateringer af de kortlagte datakilder, f.eks. hvert femte år, under hensyntagen til nye potentielle datakilder og -leverandører.

2. Fremme interinstitutionelt samarbejde om indsamling og anvendelse af ligestillingsdata

Der bør nedsættes en interinstitutionel arbejdsgruppe for at sikre koordinering og overvåge fremskridt med hensyn til at afhjælpe de huller og mangler, der er konstateret i forbindelse med kortlægningen. Arbejdsgruppens aktiviteter kan fastlægges i en flerårig handlingsplan eller køreplan med et passende budget og klart definerede prioriteter og fordeling af opgaver. Dette vil bidrage til at opnå rettidige og formålstjenlige data, der er relevante for de identificerede behov, og øge effektiviteten.

Arbejdsgruppen bør bestå af relevante offentlige institutioner med kompetencer (og, hvor det er relevant, et mandat) inden for indsamling af ligestillingsdata. Dette kan omfatte ministerier, nationale statistiske kontorer, ligestillingsorganer, nationale menneskerettighedsinstitutioner, forskningsinstitutioner og videnskabelige kredse samt andre relevante aktører og dataleverandører såsom repræsentanter for relevante lokale myndigheder, retsvæsenet, politiet osv. En organisation bør have mandat til at koordinere arbejdsgruppen og følge op på dens beslutninger. Forbedring af indsamlingen og anvendelsen af ligestillingsdata er imidlertid en kollektiv opgave og bør baseres på fælles ejerskab og fælles ansvar. I bedste fald er interinstitutionelt samarbejde en gensidig læringsproces, der gradvist opbygger kapacitet, ekspertise og tillid blandt forskellige interessenter, og som fremmer en øget bevidsthed om behovet for ligestillingsdata.

Arbejdet i den interinstitutionelle arbejdsgruppe bør suppleres med regelmæssige høringer af dataindsamlere og databrugere, der ikke er repræsenteret i arbejdsgruppen. Disse omfatter repræsentanter fra andre relevante nationale og lokale myndigheder, statistikere, eksperter i forskningsundersøgelser og akademikere samt samfunds- og civilsamfundsorganisationer. Inddragelsen af disse organisationer vil sikre, at der tages behørigt hensyn til synspunkterne hos dem, der har størst risiko for at blive udsat for ulige behandling og diskrimination.¹⁸

Sådanne regelmæssige høringer vil øge gennemsigtigheden, bidrage til at opbygge tillid til initiativer til indsamling af ligestillingsdata og sikre, at relevant ekspertise bidrager til arbejdsgruppens aktiviteter. Generelt vil regelmæssige høringer af relevante interessenter sikre, at de prioriteter, der

¹⁸ Som anført i vejledningen til dataindsamling og -opdeling, som FN's Højkommissariat for Menneskerettigheder har udarbejdet (2018), [A Human Rights-based Approach to Data – Leaving No One Behind in the 2030 Agenda for Sustainable Development](#), er deltagelse afgørende for en menneskerettighedsbaseret tilgang. Derfor "bør alle dataindsamlinger omfatte midler til fri, aktiv og meningsfuld deltagelse af relevante interessenter, navnlig de mest marginaliserede befolkningsgrupper. Deltagelse bør overvejes i forbindelse med hele dataindsamlingsprocessen: fra strategisk planlægning til identifikation af databehov, udvælgelse og afprøvning af en passende indsamlingsmetode, dataindsamling (f.eks. ansættelse af interviewere fra bestemte lokalsamfund for at forbedre svarprocenten) og til datalagring, -formidling, -analyse og -fortolkning".

er fastsat i handlingsplanen eller køreplanen, opfylder de vigtigste behov for ligestillingsdata i medlemsstaterne.

3. Oprette et datacenter for ligestilling og ikkediskrimination

Der bør oprettes et nationalt datacenter for ligestilling og ikkediskrimination med henblik på at indsamle og vise de data og relaterede oplysninger, der er identificeret i kortlægningen, og derved forbedre adgangen til og brugen af ligestillingsdata blandt forskellige interessenter. Den interinstitutionelle arbejdsgruppe kunne få til opgave at oprette datacentret, f.eks. i form af et særligt websted, og koordinere dets videre udvikling. Vært for datacentret kan være den institution, der koordinerer den interinstitutionelle arbejdsgruppe eller en anden egnet institution med kapacitet til at sikre kontinuitet og regelmæssig opdatering af centret.

I første omgang vil datacentret give et overblik over eksisterende kilder til ligestillingsdata med henvisning til, hvor oplysningerne findes. Centret vil endvidere omfatte tilgængelige publikationer og præsentation af eksisterende indikatorer, der vedrører forskellige befolkningsgrupper, årsager til diskrimination og livsområder samt tekniske oplysninger om de forskellige data, herunder:

- kilde
- ansvarlig institution
- datatype (administrative data, data vedrørende klager, undersøgelsesdata osv.)
- befolkningsgruppe
- anvendte definitioner og systemer til kategorisering
- årsag(er) til diskrimination/beskyttede karakteristika
- omfattede livsområder/domæner
- dataindsamlingsmåde (ansigt til ansigt, online, telefon, kombination af flere måder osv.)
- stikprøveramme og stikprøvemetode (hvis relevant)
- dataindsamlingshyppighed
- geografisk dækning og detaljeringsgrad
- repræsentativitet.

For at fremme en korrekt forståelse og fortolkning af de ligestillingsdata, der indsamles i datacentret, og gøre det muligt at foretage meningsfulde sammenligninger bør datacentret, hvor det er muligt, omfatte orienterende noter til brugerne, der sammenfatter de grundlæggende fakta om de data, der vises.¹⁹ Disse orienterende noter bør også gøre det klart, når det ikke er muligt at foretage sammenligninger mellem data på grund af forskelle i definitioner eller andre faktorer.

I anden omgang bør datacentret videreudvikles og tilpasses, f.eks. efter gennemførelsen af de foranstaltninger, der er planlagt i handlingsplanen for at afhjælpe huller og mangler i indsamlingen af ligestillingsdata. Desuden kan der tilføjes (nye) rettighedsbaserede indikatorer, der er relevante for overvågningen af ligestilling med hensyn til resultater og ikkediskrimination, til datacentret. Sådanne indikatorer kan udvikles i fællesskab med dette sigte på initiativ af den interinstitutionelle arbejdsgruppe.

4. Opbygning af institutionel kapacitet til at indsamle solide og pålidelige ligestillingsdata

De relevante interessenters kapacitet til at indsamle solide og pålidelige ligestillingsdata bør styrkes for effektivt at gøre noget ved de områder, der ifølge den interinstitutionelle arbejdsgruppe bør forbedres. Dette vil også kræve tilstrækkelig finansiering til de organer og organisationer, der

¹⁹ Dette vil være i overensstemmelse med princip 15 om tilgængelighed og klarhed i den europæiske statistiske kodeks [European Statistics Code of Practice-revised edition 2017](#), der blev vedtaget den 16. november 2017 af Udvalget for det Europæiske Statistiske System.

indsamler ligestillingsdata, herunder nationale statistiske kontorer og forskningsinstitutter, der gennemfører omfattende undersøgelser, samt ligestillingsorganer, andre offentlige institutioner og civilsamfundsorganisationer, der foretager målrettede undersøgelser af erfaringer med diskrimination, udfører forsøg med diskriminationstest eller indsamler data om klager.

Derudover er det også vigtigt at sikre, at personale fra forskellige interessenter, der regelmæssigt beskæftiger sig med indsamling af ligestillingsdata, har de relevante kompetencer, den relevante ekspertise og bevidsthed om bedste praksis, herunder anvendelse af harmoniserede definitioner, til på passende vis at udforme indsamlingen af ligestillingsdata og overholde de garantier, der er fastsat i den relevante lovgivning og FN's principper for menneskerettighedsbaserede tilgange til dataindsamling og -analyse. Dette er f.eks. tilfældet med arbejdsgivere og tjenesteudbydere, der indsamler data for at vurdere deres overholdelse af specifikke ligestillingsforpligtelser, der er fastsat i lovgivningen, eller civilsamfundsorganisationer, der arbejder med grupper, der er i fare for at blive udsat for diskrimination. Derfor bør der udvikles skræddersyet uddannelse, der trækker på forskellige interessenters ekspertise og omfatter en række aktiviteter, der er relevante for indsamlingen af ligestillingsdata, dvs. udformning, indsamling, behandling, analyse, anvendelse og formidling samt databeskyttelseslovgivningens bestemmelser om alle trin i personoplysningers livscyklus. Mere generelt styrkes det interinstitutionelle samarbejde som fastsat i retningslinje 2, når repræsentanter for de forskellige institutioner, der indsamler ligestillingsdata, har den nødvendige statistiske forståelse af og viden om ligestillingsspørgsmål samt deler et fælles sprog.

Generelt bør en institutionel kultur, der anerkender behovet for solide og pålidelige ligestillingsdata for at sikre evidensbaseret politikudformning, fremmes på tværs af offentlige institutioner og alle relevante interessenter.

5. Fremme en effektiv anvendelse af ligestillingsdata

For at gøre det lettere at anvende ligestillingsdata effektivt bør de formidles så hurtigt som muligt efter indsamlingen og fremlægges i et tilgængeligt sprog og i et tilgængeligt format under hensyntagen til, at de bør være forståelige for den brede offentlighed.²⁰

Den interinstitutionelle arbejdsgruppe kunne fremme en øget anvendelse af ligestillingsdata ved at bidrage til udbredelsen af de indsamlede data og ved at give forklaringer og fortolkninger, hvor det er relevant. Den kunne også udarbejde politiske oplæg, der præsenterer resultaterne af nylige undersøgelser eller forskning, og stille letanvendelige ligestillingsdata til rådighed for politiske beslutningstagere, eksperter og medier i forbindelse med den relevante politik. Disse politiske oplæg kan også anvendes til oplysningskampagner og fortalervirksomhed.

De oplysninger, der vises i datacentret i overensstemmelse med retningslinje 3, kan bruges til at informere offentligheden om ligestilling og ikkediskrimination. En øget anvendelse af ligestillingsdata i forbindelse med drøftelser af og til at retfærdiggøre lovgivningsmæssige og politiske foranstaltninger vil, som en sidegevinst, også øge offentlighedens støtte til investeringer i indsamling af solide og pålidelige ligestillingsdata ved at vise, at de er nyttige.

I sidste ende bør ligestillingsdata indgå i politikcyklussen for at styrke evidensbaseret politikudformning på alle relevante politikområder på tværs af forskellige årsager til diskrimination og livsområder. Her skal udtrykket "politikcyklus" forstås som omfattende offentlig debat, den indledende udformning af foranstaltninger og politikker og evalueringen af deres virkninger. En effektiv indarbejdelse af ligestillingsdata i politikcyklussen vil afhænge af tre indbyrdes forbundne

²⁰ I overensstemmelse med henstillingerne i afsnittet "Åbenhed" i vejledningen om dataindsamling og -opdeling, FN's Højkommissariat for Menneskerettigheder (2018), [A Human Rights-based Approach to Data – Leaving No One Behind in the 2030 Agenda for Sustainable Development](#), s. 15.

faktorer: 1) viljen til at udforme evidensbaserede politikker 2) de politiske beslutningstageres rettidige adgang til ligestillingsdata og 3) medierne og den brede offentligheds adgang til ligestillingsdata.

B. Operationelle retningslinjer

6. Sikre, at ligestillingsdataene er fuldstændige

Dataindsamlere og databrugere har brug for flere og komplementære kilder til ligestillingsdata for at gøre det muligt at udforme evidensbaserede politikker samt for at få et fuldstændigt billede af, hvordan virkeligheden for ligestilling og ikkediskrimination af den enkelte årsag ser ud. Desuden kræver en passende konsekvensanalyse af politikkerne på området ligestilling og ikkediskrimination, at der foretages en regelmæssig dataindsamling om alle årsager til diskrimination og for alle livsområder, der er omfattet af den relevante lovgivning. For at sikre, at ligestillingsdataene er fuldstændige, bør medlemsstaterne:

- anvende en bred vifte af kilder til ligestillingsdata; dette inkluderer at kombinere og sammenkæde forskellige datakilder, såsom omfattende undersøgelser, holdningsundersøgelser, offerundersøgelser, diskriminationstest, administrative data, data vedrørende klager (og resultaterne heraf), solide og pålidelige data fra civilsamsfundsorganisationer, data indsamlet af arbejdsgivere og tjenesteudbydere og anden kvantitativ og kvalitativ forskning
- sikre, at hele spektret af vigtige livsområder, hvor der kan forekomme diskrimination, indgår i kilderne til ligestillingsdata; disse livsområder omfatter beskæftigelse, uddannelse, adgang til varer og tjenesteydelser, bolig, sundhed, fattigdom/social udstødelse, politisk engagement og aktivt medborgerskab osv.
- udnytte eksisterende data fuldt ud, herunder data indsamlet til andre formål end politikker for ligestilling og ikkediskrimination
- etablere eller videreudvikle et effektivt system til indsamling og regelmæssig offentliggørelse af statistiske data om indberettede tilfælde af diskrimination og det administrative eller retlige resultat heraf²¹
- integrere mangeartet og intersektionel diskrimination i dataindsamling og -analyse; for eksempel bør de data, der indsamles på handicapområdet, ideelt set omfatte oplysninger om køn, etnisk oprindelse eller race, alder og andre potentielle karakteristika, som kan medføre en højere risiko for diskrimination på grundlag af flere faktorer (denne type analyse kræver generelt større stikprøvestørrelser for at sikre solide analyser, og en række forskellige datakilder kan overvejes, herunder omfattende undersøgelser, administrative og sammenkædede data)
- fremme datasammenkædning mellem forskellige datakilder, hvor det er muligt
- øge mængden af regionale ligestillingsdata geo-refereret til det mindst mulige net.

²¹ Dette kan kædes sammen med gennemførelsen af henstillingen om standarder for ligestillingsorganer, som Europa-Kommissionen vedtog i juni 2018 med henblik på at fastsætte foranstaltninger, som medlemsstaterne kan træffe for at forbedre ligestillingsorganernes uafhængighed og effektivitet. Jf. Europa-Kommissionen (2018), [Kommissionens henstilling af 22. juni 2018 om standarder for ligestillingsorganer](#), C (2018) 3850 final. Navnlig hedder det i den anbefalede foranstaltning nr. 9 om uafhængige rapporter, at "med henblik på udarbejdelse af uafhængige rapporter af høj kvalitet bør medlemsstaterne give ligestillingsorganerne beføjelse til at udføre uafhængig forskning. Dette kan omfatte indsamling af data, navnlig om antallet af klager over de enkelte former for diskrimination, varigheden af den administrative procedure fra indgivelsen af klagen til afslutning af sagen, resultatet af den administrative procedure og antallet, varigheden og udfaldet af retssager, som ligestillingsorganerne er involveret i".

7. Integrere ligestillingsdata i EU-undersøgelser og nationale undersøgelser

Omfattende undersøgelser er et effektivt redskab, som gør det muligt at indsamle et omfattende sæt ligestillingsdata. Når medlemsstaterne udvikler sådanne undersøgelser eller indsamler data inden for rammerne af det europæiske statistiske system (ESS) gennem arbejdsstyrkeundersøgelsen (LFS), EU-statistikkerne over levevilkår (EU-SILC) eller gennem andre EU-dækkende undersøgelser såsom Eurobarometer og EU's Agentur for Grundlæggende Rettighedsundersøgelser, bør medlemsstaterne, hvor det er relevant, systematisk medtage oplysninger om ligestilling og ikkediskrimination, bl.a. ved at:

- indføre individuelle variabler og undersøgelsesspørgsmål, der specifikt vedrører måling af uligheder og opfattet diskrimination af en række årsager
- udvikle og gennemføre supplerende tematiske undersøgelsesmoduler regelmæssigt for at dække en række spørgsmål af relevans for ligestilling og ikkediskrimination (f.eks. bevidsthed om rettigheder, omfang, hvori erfaringer med diskrimination, erfaringer med viktimisering osv. rapporteres)
- opdele de indsamlede data så meget som muligt og om muligt på grundlag af alder, køn, etnisk eller racemæssig oprindelse, religion, migrationsbaggrund, seksuel orientering og handicap
- øge antallet af personer, som ellers ikke ville være tilstrækkeligt repræsenteret i undersøgelsesprøverne på grund af et lille antal personer i den brede befolkning (boosterprøver)
- gøre en indsats for at udvikle, afprøve og anvende præcise og følsomme kategorier til identifikation af personer med høj risiko for diskrimination (f.eks. variabler vedrørende race eller etnisk oprindelse, seksuel orientering eller kønsidentitet)
- øge antallet af proxy-variabler/-kategorier i eksisterende datakilder, hvor det menneskerettighedsbaserede princip om selvidentificering ikke kan anvendes
- øge antallet af variabler, der måler opfattelsen af diskrimination af forskellige årsager og inden for forskellige livsområder
- støtte udvikling og gennemførelse af innovative undersøgelsesmetoder, der kan opfange meget spredte eller svært tilgængelige befolkningsgrupper eller personer, der er i risiko for diskrimination
- identificere geografiske områder, hvor der oftere konstateres uligheder, og hvor der regelmæssigt bør indsamles data for at gøre det muligt at overvåge tendenser over tid.

8. Sikre regelmæssig og rettidig indsamling af ligestillingsdata

Ligestillingsdata bør indsamles, analyseres og rapporteres regelmæssigt. Dataene skal derfor stilles til rådighed for den påtænkte anvendelse inden for en rimelig tidsramme og med regelmæssige mellemrum, hvis de skal opfylde informationsbehovet og indgå i den politiske cyklus.

For at sikre regelmæssig og rettidig indsamling af ligestillingsdata bør medlemsstaterne:

- systematisk og regelmæssigt indsamle data om alle årsager til diskrimination og for alle livets områder/domæner, der er omfattet af lovgivning om ligestilling og ikkediskrimination (f.eks. hvert tredje til femte år)
- systematisk og regelmæssigt ajourføre datacentret for ligestilling og ikkediskrimination
- fremme medtagelsen af ligestillingsdata i tidsserieundersøgelser, dvs. paneler, med henblik på at overvåge indvirkningen på enkeltpersoner
- systematisk identificere og overvåge tendenser i forbindelse med indsamlingen af ligestillingsdata

- anvende oplysninger fra eksisterende kilder til ligestillingsdata, der er tilgængelige med jævne mellemrum, for at undgå bekostelige overlapninger, navnlig når der ikke finder målrettede dataindsamlinger sted
- udvikle en metodologisk vejledning til systematisk indsamling af ligestillingsdata over tid, som de forskellige dataindsamlere kan anvende.

9. Forbedre ligestillingsdataenes gyldighed og pålidelighed

Validitet og pålidelighed skal være en integreret del i udformningen af enhver indsamling af ligestillingsdata. Validitet²² vedrører den korrekte måling af en undersøgt variabel, som i sig selv kan observeres i den "virkelige verden". Pålidelighed²³ vedrører stabiliteten eller konsistensen af den måling, der foretages af variabelen.

For at øge ligestillingsdataenes gyldighed og pålidelighed bør medlemsstaterne:

- anvende de menneskerettighedsbaserede principper om deltagelse, selvidentificering, gennemsigtighed, privatlivets fred og ansvarlighed i forbindelse med udformning, indsamling og anvendelse af ligestillingsdata for at bevare eller øge de relevante interessenters tillid²⁴
- lægge en inddragende tilgang til grund ved udformningen af dataindsamlingen og -behandlingen, f.eks. ved fastsættelse af definitioner, klassifikationssystemer eller kategoriseringssystemer, eller når der træffes beslutninger om at anvende proxy-data; en sådan tilgang kunne omfatte ansættelse af interviewere eller mediatorer fra bestemte befolkningsgrupper for at øge svarprocenten
- gennemføre fællesskabshøringer med repræsentanter for målgrupperne med henblik på at nå til enighed om de definitioner og kategorier, der skal anvendes ved indsamling af ligestillingsdata
- tilskynde til samarbejde med målgrupperne og de berørte parter ved at oplyse dem om, at data indsamles og anvendes til at støtte programmer, der har til formål at fremme lige muligheder eller bekæmpe diskrimination, med henblik på at sikre en højere svarprocent
- forbedre svarprocenten ved om nødvendigt at tilpasse og omformulere (tvetydige) spørgsmål/kategorier; dette kunne baseres på indsigter fra fællesskabshøringerne
- hvor det er muligt, gøre det muligt for enkeltpersoner, der er genstand for dataindsamling, at identificere sig selv på grundlag af karakteristika såsom race og etnisk oprindelse, religion, handicap, seksuel orientering eller kønsidentitet; sådanne kategoriseringssystemer bør gøre

²² En indikator, en test, et undersøgelsesspørgsmål eller et kategoriseringssystem, der anvendes til at klassificere personers karakteristika i administrative eller andre datakilder, er valid: 1) hvis den giver et korrekt billede af, hvad den skal måle, og 2) hvis den gør det muligt at observere fænomener eller karakteristika, som i det mindste er blevet opfattet som eksisterende i den "virkelige verden". Validiteten er f.eks. forbundet med, i hvor høj grad respondenterne fejlfortolker spørgsmål i undersøgelsen eller svarkategorier, og i hvilket omfang de bevidst ikke giver udtryk for sandheden (ofte i det tilfælde, hvor de stillede spørgsmål om personoplysninger opfattes som følsomme). Der kan også konstateres manglende validitet, hvis omfanget af diskrimination f.eks. kun måles ved hjælp af antallet af hændelser, der indberettes til de kompetente organer, da der kan være et stort antal tilfælde, der ikke indberettes. Der findes ingen målemetoder, der er valide i alle henseender, men nogle er mere valide end andre.

²³ Pålidelighed forudsætter stabilitet eller konsistens i den anvendte måling/test. En måling af diskrimination er f.eks. pålidelig, såfremt måleproceduren giver de samme resultater i gentagne forsøg. Hvis vi f.eks. måler antallet af rapporterede hændelser pr. år, men antallet af kompetente (ligestillings-)organer ændrer sig over tid, vil dette have en negativ indvirkning på denne foranstaltningens pålidelighed og også påvirke dens sammenlignelighed over tid. Ingen målemetoder er absolut pålidelige, og pålideligheden er derfor altid et gradsspørgsmål. Der er en direkte sammenhæng mellem validitet og pålidelighed på den måde, at test, der er valide, også er pålidelige (reproducerbare). Test, der er pålidelige, er imidlertid ikke altid valide.

²⁴ Se FN's Højkommissariat for Menneskerettigheder (2018), [A Human Rights-based Approach to Data – Leaving No One Behind in the 2030 Agenda for Sustainable Development](#), Guidance note to data collection and disaggregation, 2018.

det muligt at vælge mere end én identifikationskategori og give respondenterne mulighed for ikke at svare eller at svare "ingen"

- præcisere og/eller øge antallet af proxy-data, der anvendes for at sikre en omfattende dækning af forskellige befolkningsgrupper, for hvilke direkte (selv-)identifikation ikke er mulig
- grundigt teste alle kategorier, variabler og spørgsmål, der er udviklet med henblik på dataindsamling
- sikre, at der anvendes ensartede procedurer og definitioner over tid
- anvende det europæiske statistiske systems (ESS) statistiske adfærdskodeks²⁵ og kvalitetsrapporter udarbejdet af dataproducenterne, hvor det er relevant
- hvor det er relevant, anvende følgende generelle kvalitetskriterier på de indikatorer, der er til rådighed, og dem, der skal udvikles i fremtiden: konsekvens, klarhed, aktualitet, punktlighed, nøjagtighed, kontinuitet, objektivitet, relevans, sammenlignelighed og gennemsigtighed
- udarbejde en protokol, der sammenfatter forklaringer på fortsatte forskelle i definitioner og kategoriseringer på tværs af forskellige datakilder i tilfælde, hvor det ikke er muligt at udvikle nye eller tilpasse eksisterende kategorier (f.eks. når hovedformålet med den eksisterende dataindsamling er at overvåge tendenser).

10. Sikre, at ligestillingsdataene er repræsentative

Repræsentativitet viser, i hvilket omfang en stikprøves karakteristika, såsom sammensætning efter køn, alder, etnisk og racemæssig oprindelse osv., svarer til kendetegnene ved den population, som den er udtaget fra, i overensstemmelse med gældende regler. Udtrykket "repræsentativitet" anvendes ofte til at angive, at en stikprøve afspejler en befolkningsgruppe, og at den afspejler alle dens væsentlige egenskaber på korrekt vis.

Repræsentativiteten kan påvirkes negativt, hvis stikprøvestørrelsen er for lille, når den ikke omfatter et tilstrækkeligt antal personer, der tilhører en målgruppe, eller hvis specifikke delgrupper af befolkningen systematisk udelukkes fra dataindsamlingen i første omgang (på grund af sproglige vanskeligheder, funktionsnedsættelser osv.). Disse udfordringer gør sig gældende for mange forskellige undersøgelser og er særligt problematiske, når det drejer sig om indsamling af ligestillingsdata, da grupper med høj risiko for diskrimination lades ude af betragtning og ikke kan medtages, når dataene analyseres. Repræsentativiteten kan også påvirkes, hvis stikprøven er tilstrækkelig stor, men partisk, f.eks. når de personer, der tilhører en målgruppe, og som oplever mere diskrimination, er mindre eller mere tilbøjelige til at deltage i en undersøgelse. For at løse sådanne problemer bør medlemsstaterne anvende en inklusiv tilgang til dataindsamling og bestræbe sig på at:

- nå ud til underrepræsenterede grupper og opnå solide prøver og effektive stikprøvestørrelser i det omfang, det er muligt
- gennemføre målrettede undersøgelser
- medtage medlemmer af minoritetsgrupper og grupper, der er svære at nå, i eksisterende undersøgelser, såsom arbejdsstyrkeundersøgelsen og EU-SILC, ved at øge stikprøvestørrelsen, hvor det er relevant
- inkludere personer, der bor i institutioner, såsom plejehjem, fængsler, asylmodtagelsescentre, nomadiske personer, hjemløse og personer, der bor under midlertidig indkvartering, i indsamlingen af ligestillingsdata, hvor det er muligt

²⁵ Udvalget for det Europæiske Statistiske System (2017), [Adfærdskodeks for europæiske statistikker – revideret udgave 2017](#).

- fremme forskning i kvalitative og blandede metoder, navnlig i tilfælde hvor målgrupperne er for små eller meget spredte
- sikre effektiv indsigt i en lang række beskyttede karakteristika eller grupper med risiko for diskrimination, som kan være udeladt fra eksisterende stikprøvegrundlag, ved at gennemføre kvalitativ forskning; kvalitative metoder kan anvendes gennem hele forskningsprocessen for at supplere den statistiske viden og øge repræsentativiteten og validiteten.

11. Forbedre sammenligneligheden af ligestillingsdata

Sammenlignelighed defineres som det omfang, hvori forskelle mellem resultater eller statistikker fra forskellige ligebehandlingsdatakilder, lande, regioner, kulturer, livsområder eller tidsperioder kan tilskrives forskelle i målbefolkningens sande værdier. Sammenligneligheden påvirkes kraftigt, når begreber, definitioner eller kategorier, som lægges til grund i de enkelte undersøgelser, varierer på tværs af datakilder, tidspunkter eller lande. Forbedring af sammenligneligheden indebærer, at fejl som følge af udformningen af stikprøve eller spørgeskema, dataindsamlingsmåde, oversættelse osv. minimeres. For at gøre det lettere at fastslå sammenligneligheden bør beslutninger vedrørende udformning, definitioner og kategorier, der skal anvendes, være veldokumenterede.

For at forbedre sammenligneligheden af ligestillingsdata bør medlemsstaterne:

- identificere forskelle i definitioner og i systemer til klassifikation og kategorisering på tværs af forskellige datakilder og over tid; dette kan gøres ved hjælp af kortlægningen (retningslinje nr. 1) og under høringsprocessen med relevante interessenter (retningslinje nr. 2 og 9)
- så vidt muligt harmonisere definitioner, kategoriseringer og udformningen af dataindsamlingen
- udvikle og udstede retningslinjer for en harmoniseret forvaltning af dataindsamling
- hvis det ikke er muligt at opnå sammenlignelighed (f.eks. når data indsamles til forskellige formål), udarbejde og udstede retningslinjer for fortolkningen af eksisterende forskelle mellem datakilder, sprog eller tidspunkter med hensyn til definitioner, udformning og systemer til klassifikation og kategorisering; disse retningslinjer bør gøre det klart, at selv om resultaterne kan være forskellige på grund af manglende sammenlignelighed, er de stadig værdifulde og indgår i den samlede vurdering af situationen med hensyn til ligestilling og ikkediskrimination i et land
- hvor det er relevant, gøre en indsats for at forbedre sammenligneligheden af ligestillingsdata på EU-plan, navnlig med hensyn til sammenligneligheden af data indsamlet gennem EU's standarddataindsamlingsystemer (comparative-by-design)
- hvor det er relevant, og så vidt det er muligt, forbedre sammenligneligheden af ligestillingsdata med hensyn til tilgængelige data fra OECD, FN og Verdensbanken inden for ligestilling og ikkediskrimination; i denne forbindelse kunne medlemsstaterne gøre en indsats for at anvende eksisterende nationale/lokale ligestillingsdata til sammenligningsformål ved at anvende retighedsbaserede indikatorer som sammenligningsgrundlag
- fremme udveksling af oplysninger om god praksis mellem landene for at forbedre sammenligneligheden og kompatibiliteten af ligestillingsdata på nationalt plan.

Sådan kontakter du EU

Personligt

Der findes flere hundrede Europe Direct-informationscentre i hele EU. Find dit nærmeste center på:
https://europa.eu/european-union/contact_da

Pr. telefon eller e-mail

Europe Direct er en tjeneste, der besvarer spørgsmål om EU. Kontakt Europe Direct:

— på gratisnummer: 00 800 6 7 8 9 10 11 (visse operatører tager betaling for disse opkald)

— på følgende nummer: +32 22999696 eller

— pr. e-mail: https://europa.eu/european-union/contact_da

Sådan finder du oplysninger om EU

Online

Oplysninger om EU er tilgængelige på alle EU's officielle sprog på Europawebstedet:
https://europa.eu/european-union/index_da

EU-publikationer

Du kan downloade eller bestille EU-publikationer gratis eller mod betaling på:
<https://publications.europa.eu/da/publications>. Du kan bestille flere eksemplarer af de gratis publikationer ved at kontakte Europe Direct eller dit lokale informationscenter (se https://europa.eu/european-union/contact_da).

EU-ret og relaterede dokumenter

Du kan nemt få adgang til EU's juridiske oplysninger (herunder al EU-ret siden 1952) på alle officielle EU-sprog på EUR-Lex: <http://eur-lex.europa.eu>

Åbne data fra EU

EU's portal for åbne data (<http://data.europa.eu/euodp/da>) giver adgang til datasæt fra EU. Dataene kan downloades og genanvendes gratis til både kommercielle og ikkekommercielle formål.

Den Europæiske Unions
Publikationskontor